

การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการตามเกณฑ์มาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดมหาสารคาม
Development the Management Administration Guidelines According to
Standard Criteria of Child Development Centers under the Local
Administrative Organization Mahasarakham Province

ศิริดาว โปธิ์สิงห์¹, ธนารัตน์ ศรีผ่องงาม²
Siridao Phosing¹, Thanarat Sripongngam²
ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2561
Email : gifezy_069@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1)ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการตามเกณฑ์มาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดมหาสารคาม 2)พัฒนาแนวทางการบริหารจัดการตามเกณฑ์มาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดมหาสารคาม การวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ การบริหารจัดการตามเกณฑ์มาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหาร และบุคลากร สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดมหาสารคามจำนวน 345 คน ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการตามเกณฑ์มาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ทำหน้าที่ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ และตรวจสอบความเหมาะสมของแนวทางโดยวิธีสนทนากลุ่ม สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

¹นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹Graduate Student. Master of Education (Educational Administration). Mahasarakham University, Thailand.

²คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

²Faculty of Education Mahasarakham University, Thailand.

*ได้รับบทความ: 8 มิถุนายน 2562; แก้ไขบทความ: 3 กรกฎาคม 2562; ตอรับ
การตีพิมพ์: 8 กรกฎาคม 2562

Received: June 8, 2019; Revised: July 3, 2019; Accepted: July 8, 2019

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการตามเกณฑ์มาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดมหาสารคาม มีสภาพปัจจุบันโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง และมีสภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) ผลการพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการตามเกณฑ์มาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดมหาสารคาม ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ 35 ตัวชี้วัด 108 แนวทาง ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง พบว่า มีความเหมาะสม และความเป็นไปได้ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : 1. การพัฒนา 2. มาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 3. แนวทางการบริหารจัดการ

ABSTRACT

The objectives of the research were to 1) study the current state and desirable state of management administration according to standard criteria of child development centers under the Local Administrative Organization Mahasarakham province 2) develop the guidelines of management administration according to standard criteria of child development centers under the Local Administrative Organization Mahasarakham province. The study divided to 2 phases, the first phase was study the current state and desirable state of management administration according to standard criteria of child development centers collected data from 345 persons in samples group including administrators and employees under the Local Administrative Organization Mahasarakham province, the second phase was develop the guidelines of management administration according to standard criteria of child development centers. Used focus group method to Investigated and assessed guidelines' suitability and possibility by 9 luminaries. Descriptive statistics used in this study were mainly percentage, average and standard deviation.

The result of this study were found: 1) The current state of management administration according to standard criteria of child development centers under the Local Administrative Organization Mahasarakham province overall and all aspects were at moderate levels and desirable state overall and all aspects were at high levels. 2) The guidelines of management administration according to standard criteria of child development centers under the Local Administrative Organization

Maharakham province included 6 components 35 indicators 108 guidelines. Guidelines' suitability assessed and feasibility assessed both overall and all aspects were at high levels.

Keywords : 1. Development 2. Standard Criteria of Child Development Centers 3. Management Administration Guidelines

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 9(2)ที่กำหนดให้การจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษาให้ยึดหลักกระจายอำนาจไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และในมาตรา 40-41 กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่งหรือทุกระดับตามความพร้อม ความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่น และให้กระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และมีหน้าที่ในการประสานและส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถจัดการศึกษาสอดคล้องกับนโยบายและได้มาตรฐาน (กมล สุดประเสริฐ, 2544 : 117) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นสถานที่ดูแลและให้การศึกษาเด็ก อายุระหว่าง 3-5 ปี มีฐานะเทียบเท่าสถานศึกษา ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้จัดตั้งและยังมีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของส่วนราชการต่างๆ ที่ถ่ายโอนให้อยู่ในความดูแลรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด/มัสยิด กรมการศาสนา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกรมการพัฒนาชุมชน และศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (เด็ก 3 ขวบ) รับถ่ายโอนจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2547 : 1) ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อเด็กระดับปฐมวัยจะช่วยส่งเสริมให้เด็กได้รับพัฒนาการในทุกด้าน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจึงต้องได้รับการพัฒนาอยู่ตลอดเวลา ที่สำคัญเด็กต้องมีความสุขในการเรียนรู้สามารถคิดอย่างมีเหตุผล มีจินตนาการ มีความคิดสร้างสรรค์ กล้าแสดงออก และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ซึ่งศักยภาพของเด็กดังกล่าวจะเกิดขึ้นได้ ขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและการมีส่วนร่วมของพ่อ แม่ ผู้ปกครอง

จังหวัดมหาสารคามมีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรบริหารส่วนตำบลในปี 2558 จำนวน 340 ศูนย์ กระจายอยู่ในอำเภอต่างๆ 13 อำเภอ มีพนักงานภายในศูนย์ฯ จำนวนทั้งสิ้น 929 คน และมีเด็กเล็ก จำนวน 15,931 คน (สำนักงานท้องถิ่นจังหวัดมหาสารคาม, 2558 : 1-3) การบริหารจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดมหาสารคาม ขึ้นตรงต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สังกัด ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอยู่หลายประการ ข้อมูลจากการติดตามการจัดการศึกษาโดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

(2553 : 102-104) พบว่า ด้านการบริหารทั่วไป นโยบายองค์การบริหารส่วนตำบลยังไม่ชัดเจนและขาดความต่อเนื่อง มักมีการเปลี่ยนแปลงเมื่อมีการเปลี่ยนผู้บริหาร และผู้บริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นรวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องส่วนใหญ่ยังไม่ให้ความสำคัญและไม่เข้าใจในบทบาทหน้าที่ด้านการศึกษาเท่าที่ควร บางแห่งยังไม่ได้จัดโครงสร้างรองรับงานด้านการศึกษา ขาดระบบสารสนเทศเพื่อพัฒนาการศึกษาที่ทันสมัยและเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนการบริหารจัดการศึกษา และยังมีปัญหาด้านมาตรฐานการบริหารจัดการ ซึ่งควรได้รับการพัฒนา ให้การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ได้มาตรฐานตามที่ได้กำหนดไว้ในมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยในฐานะนักวิชาการศึกษาสังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จึงมีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่เหมาะสม สอดคล้องกับมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และบริบทขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดมหาสารคาม เพื่อให้มีแนวทางที่ดีในการดำเนินงานและมีผลการดำเนินงานที่ได้มาตรฐานการศึกษา ซึ่งจะส่งผลให้เด็กได้รับการดูแลและได้รับการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการตามเกณฑ์มาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น สำหรับจังหวัดมหาสารคาม
- 2.2 เพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการตามเกณฑ์มาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดมหาสารคาม

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

- 3.1 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการตามเกณฑ์มาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น สำหรับจังหวัดมหาสารคาม อยู่ในระดับใด
- 3.2 แนวทางการบริหารจัดการตามเกณฑ์มาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดมหาสารคาม ควรเป็นอย่างไร

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการวิจัยเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การบริหารจัดการตามเกณฑ์มาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดมหาสารคาม มีขอบเขตของประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้ 1) ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้มีจำนวน 3,309 คน จากศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 337 ศูนย์ ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล 340 คน ครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจำนวน 929 คน

คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 2,040 คน จากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดมหาสารคาม ประจำปีการศึกษา 2558 (สำนักงานส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดมหาสารคาม, 2558 : 3-6) 2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 345 คน เป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบล 50 คน ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน 50 คน ผู้อำนวยการกอง หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 50 คน ครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจำนวน 50 คน และคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 145 คนได้มาโดยวิธีการสุ่มแบ่งชั้น(Stratified Random Sampling)

ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการตามเกณฑ์มาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นจังหวัดมหาสารคาม มีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้ 1)ศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีวิธีปฏิบัติการบริหารจัดการดีเยี่ยม (Best Practices) จำนวน 3 แห่ง กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลหรือรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้อำนวยการกอง หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แห่งละ 5 คน รวม 15 คน 2)ตรวจสอบความเหมาะสมของแนวทาง โดยใช้วิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group) และประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน

ขอบเขตด้านเนื้อหาเป็นศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การบริหารจัดการตามเกณฑ์มาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดมหาสารคามตามเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น (2553 : 5-57) ทำการศึกษา 6 มาตรฐาน ได้แก่มาตรฐานที่ 1 ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมาตรฐานที่ 2 ด้านบุคลากรมาตรฐานที่ 3 ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยมาตรฐานที่ 4 ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรมาตรฐานที่ 5 ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน และมาตรฐานที่ 6 ด้านการส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กเล็ก ขอบเขตด้านพื้นที่ ได้แก่ การวิจัยครั้งนี้ ทำการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดมหาสารคาม สถิติที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ สถิติพื้นฐาน ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5. ผลการวิจัย

การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการตามเกณฑ์มาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดมหาสารคาม สามารถสรุปผล ได้ดังนี้

5.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการตามเกณฑ์มาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำหรับจังหวัดมหาสารคามพบว่าสภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการตามเกณฑ์มาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดมหาสารคาม โดยรวมและรายด้านทุกด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง และมีสภาพที่

พึงประสงค์ของการบริหารจัดการตามเกณฑ์มาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมและรายด้านทุกด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

5.2 ผลการพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการตามเกณฑ์มาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดมหาสารคามประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ 35 ตัวชี้วัด 108 แนวทาง รายละเอียดองค์ประกอบและตัวชี้วัด มีดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประกอบด้วยตัวชี้วัด 1) มีการกำหนดโครงสร้างการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2) มีปฏิทินการดำเนินงานรายภาคเรียนและรายปีการศึกษา 3) มีแผนการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กรายภาคเรียนและรายปีการศึกษา 4) มีการจัดทำระเบียบในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างชัดเจนและครอบคลุมตามภารกิจ 5) มีการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานในการกำกับดูแลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้านต่างๆ อย่างชัดเจน 6) มีการปฏิบัติงานตามปฏิทินการดำเนินงาน แผน และระเบียบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 7) มีการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานตามข้อ 1.6 และประสิทธิภาพในการดำเนินงาน 8) มีการนำผลที่ได้จากการตรวจสอบผลการดำเนินงานตามข้อ 1.7 เพื่อสะท้อนผลสู่การปรับปรุงการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างต่อเนื่องทุกปีการศึกษา

องค์ประกอบที่ 2 ด้านบุคลากร ประกอบด้วยตัวชี้วัด 1) มีแผนด้านอัตรากำลังเพื่อตรวจสอบ วิเคราะห์ และจัดสรร จำนวนบุคลากรให้เหมาะสมกับปริมาณงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2) มีแผนการพัฒนาบุคลากรและปฏิทินการพัฒนาบุคลากร 3) มีแผนการนิเทศการจัดการเรียนการสอนและการปฏิบัติงานของบุคลากรทุกภาคเรียน 4) มีการดำเนินการตามแผนด้านบุคลากรที่กำหนดไว้ 5) มีการประเมินผลการปฏิบัติของบุคลากรทุกตำแหน่งอย่างสม่ำเสมอเพื่อนำสู่การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง 6) มีการสะท้อนผลการนิเทศและผลการประเมินบุคลากรเพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง

องค์ประกอบที่ 3 ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ประกอบด้วยตัวชี้วัด 1) มีรายงานผลการวิเคราะห์สภาพความเหมาะสมและความพร้อมสำหรับใช้งานของอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยตามเกณฑ์มาตรฐาน 2) มีการวางแผนการด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ไว้อย่างชัดเจนและสอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐาน โดยจัดทำเป็นปฏิทินการดำเนินงาน 3) มีการดำเนินงานด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยตามแผนและปฏิทินที่กำหนดไว้ 4) มีการตรวจสอบผลการดำเนินงานด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยตามแผนและปฏิทินที่กำหนดไว้ 5) มีการนำผลการตรวจสอบข้อ 3.4 นำสู่การประเมินและพัฒนากิจการดำเนินงานด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย

องค์ประกอบที่ 4 ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ประกอบด้วยตัวชี้วัด 1) มีการวิเคราะห์หลักสูตร การจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการ และการเสริมสร้างคุณธรรมให้แก่เด็กตามที่

หลักสูตรกำหนด 2) มีการวางแผนการพัฒนาเด็กด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร โดยจำแนกเป็น 4 ด้าน ให้สอดคล้องกับการพัฒนา ด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา และสอดคล้องกับหลักสูตร 3) มีการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ เป็นรายภาคเรียนและรายปีการศึกษา 4) มีการดำเนินการตามแผนด้านวิชาการและแผนการจัดประสบการณ์ 5) มีการตรวจสอบผลการดำเนินการตามแผนด้านวิชาการและแผนการจัดประสบการณ์ 6) มีการสะท้อนผลการดำเนินงานด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร เพื่อนำสู่การพัฒนาและนำสู่การกำหนดแผนการพัฒนาในข้อ 3

องค์ประกอบที่ 5 ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน ประกอบด้วยตัวชี้วัด 1) กำหนดกรอบงานและจัดกลุ่มผู้มีส่วนร่วมและผู้ให้การสนับสนุนตามกรอบงาน 2) มีแผนด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน 3) ให้ความสำคัญและสานสัมพันธ์อันดีระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและผู้ให้การสนับสนุนอย่างสม่ำเสมอ 4) มีการดำเนินการตามแผน ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนด้านวิชาการ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านอาคารสถานที่ และด้านความสัมพันธ์กับชุมชน 5) มีการตรวจสอบผลการดำเนินงานด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนอย่างสม่ำเสมอทุกปีการศึกษา 6) มีการสะท้อนผลการดำเนินงานด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วนเพื่อนำสู่การพัฒนาการดำเนินงาน

องค์ประกอบที่ 6 ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ประกอบด้วยตัวชี้วัด 1) มีการวางแผนด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย 2) มีการดำเนินงานตามแผนด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย 3) มีการตรวจสอบผลการดำเนินงานตามแผนด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย 4) มีการสะท้อนผลการดำเนินงานด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย เพื่อนำสู่การพัฒนาการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารจัดการตามเกณฑ์มาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดมหาสารคาม โดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า มีความเหมาะสมโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และความเป็นไปได้โดยรวมและรายด้านมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

6. อภิปรายผลการวิจัย

6.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการตามเกณฑ์มาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำหรับจังหวัดมหาสารคาม พบว่าสภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการตามเกณฑ์มาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมและรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการตามเกณฑ์มาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมและรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีความคิดเห็นอยู่ใน

ระดับมาก ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันสอดคล้องกับการศึกษาของ นภัทร ขาวม่วง (2556 : 80 - 101) ได้ศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการและแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของ คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลเขตอำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัด นครราชสีมา ผลการศึกษา พบว่า สภาพการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการบริหาร ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลเขตอำเภอเมืองนครราชสีมาจังหวัดนครราชสีมา โดยรวมและราย ด้านอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน

6.2 ผลการพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการตามเกณฑ์มาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดมหาสารคาม ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ 35 ตัวชี้วัด 108 แนวทาง ดังนี้

6.2.1 แนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสรุปได้ว่า มีการกำหนดโครงสร้าง การบริหารจัดการ จัดทำคำสั่งแต่งตั้งผู้ปฏิบัติงาน จัดทำปฏิทินการปฏิบัติงาน และวางระบบสำหรับ การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อให้พร้อมรองรับการดำเนินงานของศูนย์อย่างมี ประสิทธิภาพ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ข้อ 6 (กรมส่งเสริม ปกครองส่วนท้องถิ่น, 2547 : 7-10) ที่ระบุไว้ว่า วัตถุประสงค์การจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อให้การ บริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นไปอย่างเหมาะสมและมีคุณภาพ

6.2.2 แนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านบุคลากรสรุปได้ว่า การบริหาร จัดการด้านบุคลากรนั้น ครอบคลุมตั้งแต่การกำหนดอัตรากำลัง การสรรหาผู้ปฏิบัติงาน การพัฒนา บุคลากรอย่างจริงจังโดยจัดทำปฏิทินการพัฒนาบุคลากรไว้อย่างชัดเจน มีการประเมินผลการ ปฏิบัติงาน นิเทศ และสะท้อนผลสู่แผนพัฒนาบุคลากร ซึ่งสอดคล้องกับการบริหารจัดการตามเกณฑ์ มาตรฐานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (กรมส่งเสริมปกครองส่วนท้องถิ่น, 2553 : 4-53) ด้านการ บริหารงานบุคคล ที่ได้กำหนดไว้ คือ การสรรหา/เลือกสรร และการปรับสภาพ การคัดเลือก หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ดำเนินการตามหนังสือกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นและที่เกี่ยวข้อง การกำหนดค่าตอบแทน สิทธิ สวัสดิการการประเมินผลการปฏิบัติงานและการพัฒนาบุคลากร แนวทางได้นำเสนอให้มีการพัฒนาบุคลากรอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เนื่องจากทรัพยากรมนุษย์เป็นสิ่ง สำคัญที่สุดสำหรับทุกองค์กร เพราะจะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาองค์กรให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น ต่อไป แนวทางยังได้นำเสนอกระบวนการตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงานโดยควรมีการ ประเมินอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เกิดการพัฒนางานให้บุคลากรสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ยิ่งๆ ขึ้นไป ซึ่งการประเมินการทำงานนี้ มีความสำคัญเพราะเป็นการตรวจสอบและแจ้งผลการ ประเมินให้บุคลากรได้รับทราบเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานของตนเองว่าเป็นอย่างไร และได้รับการ ปรับปรุงพัฒนาให้มีความรู้ความสามารถยิ่งขึ้น และในส่วนของพัฒนาบุคลากรนั้นมีความสำคัญ และจำเป็นอย่างยิ่งดังที่ได้กล่าวมา สอดคล้องกับลัดดาวัลย์ ไพบูลย์ (2556 : 110 - 120) ได้ศึกษา

สภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชัยภูมิ ผลการศึกษา พบว่า ด้านบุคลากร ควรเพิ่มบุคลากรด้านการสอนที่มีทักษะและความรู้ในด้านการสอนเด็กผู้พิการควรสนใจและเอาใจใส่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มากกว่านี้ ควรสรรหาผู้ดูแลเด็กที่มีประสบการณ์โดยตรง ควรมีการประเมินผลการทำงานของผู้ดูแลเด็กอย่างต่อเนื่อง ควรส่งเสริมครู/ผู้ดูแลเด็กให้ได้รับการศึกษาตรงตามสายงานที่รับผิดชอบและควรจัดให้ครู/ผู้ดูแลเด็กได้รับการอบรมพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

6.2.3 แนวทางการบริหารจัดการตามเกณฑ์มาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดมหาสารคาม ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย โดยมีการปรับปรุงซ่อมแซมอาคารสถานที่ให้มีการตรวจสอบสภาพแวดล้อมและความปลอดภัยให้มีความพร้อมสำหรับการใช้งานเสมอ สอดคล้องกับการศึกษาของนิรุทธ์ สกลหล้า (2556 : 77-78) ได้ศึกษาเปรียบเทียบการรับรู้ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีต่อการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดมหาสารคาม ผลการศึกษา พบว่า ความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านอาคารสถานที่ ได้แก่ ควรปรับปรุงซ่อมแซมอาคารที่ชำรุด ให้มีเพียงพอและมีสภาพที่เหมาะสมกับการทำกิจกรรมและมีความปลอดภัยสำหรับเด็ก

6.2.4 แนวทางการบริหารจัดการตามเกณฑ์มาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดมหาสารคาม ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร มีการดำเนินการอย่างเป็นระบบครอบคลุมตั้งแต่การวิเคราะห์หลักสูตร การจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ การวางแผนสำหรับพัฒนาเด็ก จัดเตรียมสำหรับการจัดประสบการณ์ตามแผนที่เตรียมไว้และการนิเทศการจัดประสบการณ์เรียนรู้ ซึ่งแนวทางมีความสอดคล้องกับสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2550 : 7-20) ซึ่งได้กำหนดขอบข่ายของการบริหารศูนย์เด็กปฐมวัยต้นแบบ ไว้ประกอบด้วย 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ได้แก่ กระบวนการบริหารจัดการหลักสูตร ลักษณะสำคัญของหลักสูตรสถานศึกษาการใช้หลักสูตรสถานศึกษา การจัดประสบการณ์ การจัดสภาพแวดล้อมสื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กการประเมินพัฒนาการเด็กและการเจริญเติบโต การเขียนแผนการจัดประสบการณ์และการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินการใช้หลักสูตร

6.2.5 แนวทางการบริหารจัดการตามเกณฑ์มาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดมหาสารคามด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วนโดยมีการกำหนดกรอบงาน จัดทำแผนการส่งเสริมการมีส่วนร่วม ให้ความสำคัญ ดำเนินงานตามแผนตรวจสอบการดำเนินงานและสะท้อนผล โดยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนนั้นเป็นแรงผลักดันสำคัญที่จะช่วยให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับการศึกษาของ Shea (2005 : 3008 - A) ได้ศึกษาสำรวจและวิเคราะห์เกี่ยวกับความสำเร็จจากการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนกับชุมชนผลการศึกษาพบว่า ในระยะแรกจะต้องทำความเข้าใจขอบเขตของการมีส่วนร่วม และสาน

สัมพันธ์อันดีอย่างต่อเนื่อง โดยผลการวิจัยพบว่า การติดต่อส่วนตัว มีบทบาทสำคัญในการทำให้เกิดการมีส่วนร่วมที่ประสบผลสำเร็จ

6.2.6 แนวทางการบริหารจัดการตามเกณฑ์มาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดมหาสารคามด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยมีการวางแผนการส่งเสริมเครือข่าย ดำเนินงานตามแผน ตรวจสอบผลการดำเนินงานและมีการสะท้อนผลการดำเนินงานตามแผนด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยเพื่อนำสู่การพัฒนาการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ สอดคล้องกับการศึกษาของ นิรุทธ์ สกมลห้ำ (2556 : 77-78) ได้ศึกษาเปรียบเทียบการรับรู้ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีต่อการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดมหาสารคาม ผลการศึกษา ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย พบว่า ควรจัดกิจกรรมให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

7.1.1 แนวทางการบริหารจัดการตามเกณฑ์มาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่จัดทำขึ้นได้นำวงจรคุณภาพ PDCA มาใช้ในการดำเนินงาน เพื่อให้มีความเป็นระบบในการปฏิบัติงาน สำหรับมาตรฐานแต่ละด้านอาจมีการวางแผนสำหรับการปฏิบัติตามแต่ละมาตรฐาน โดยไม่ต้องจัดทำเป็นแผนย่อยในแต่ละงาน ซึ่งผู้นำไปปรับใช้อาจพิจารณาตามความเหมาะสม

7.1.2 ในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อาจขอความร่วมมือจากชุมชนให้มีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการประเมินการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมและเป็นการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอีกด้วย

7.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

7.2.1 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการสร้างเครื่องมือประเมินผลการดำเนินงานตามเกณฑ์มาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

8. เอกสารอ้างอิง

กมล สุดประเสริฐ. (2544). **รูปแบบการบริหารและการจัดการศึกษาแบบกระจายอำนาจ.**

กรุงเทพมหานคร : พริกหวานกราฟฟิค.

กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. (2547). **คู่มือศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.** กรุงเทพมหานคร : กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.

กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. (2553). **มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก.** กรุงเทพมหานคร : กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.

- นภัทร ขาวผ่อง. (2556). สภาพ ปัญหา ความต้องการและแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลเขตอำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา. การศึกษาค้นคว้าอิสระ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นิรุทธ์ สกลหล้า. (2556). การเปรียบเทียบการรับรู้ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีต่อการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดมหาสารคาม. การศึกษาค้นคว้าอิสระ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ลัดดาวัลย์ ไพบูลย์. (2556). สภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชัยภูมิ. การศึกษาค้นคว้าอิสระ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานท้องถิ่นจังหวัดมหาสารคาม. (2558). ข้อมูลศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับจังหวัด ประจำปี 2558. มหาสารคาม : สำนักงานท้องถิ่นจังหวัดมหาสารคาม.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2553). การพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนยุคใหม่เพื่อรองรับการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง ด้วยการบูรณาการไอซีทีในการจัดการเรียนรู้ด้วยโครงการ. กรุงเทพมหานคร : พรักหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2552). รู้ได้อย่างไรว่าเด็กไทยมีทักษะชีวิต. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- Shea, Patricia. (2004). Successful School-Community Partnerships in Public High School : A Comparative n Case Study. *Dissertation Abstracts International*. 62(9). March 2004. 3008 – A.

9. คำขอบคุณ

การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก อาจารย์ ดร.ธนาร์ตัน ศรีผ่องงาม อาจารย์ที่ปรึกษา และคณะกรรมการสอบทุกท่าน คณาจารย์ ภาควิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคามทุกท่าน ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ และให้ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงงานวิจัยให้มีความถูกต้องสมบูรณ์ ขอขอบคุณกำลังใจที่ตีจากบิดา มารดา ญาติๆ และครอบครัว คุณค่าและประโยชน์จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดามารดา ตลอดจนบูรพาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านผู้วิจัยจะนำความรู้ที่ได้ไปพัฒนาการทำงานและการดำเนินชีวิต เพื่อประโยชน์ของตนเองและประเทศชาติสืบต่อไป